

ทฤษฎี แนวคิด ปรัชญา
และอุดมการณ์ทางการเมือง
(ต่อ)

กลุ่มที่ 2 เน้นเรื่องเศรษฐกิจ

1. ทุนนิยม (Capitalism)

ลัทธิทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจ (ไม่ใช่ระบบการเมือง) ที่เกิดขึ้นและพัฒนามาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 19 องค์ประกอบของระบบทุนนิยมที่จะกล่าวต่อไปนี้ได้ปรากฏอยู่ในผลงานของอาดัม สมิท (Adam Smith) ที่เขียนเอาไว้ในหนังสือเรื่อง *Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม *The Wealth of Nations*

ลัทธินี้เกิดขึ้นมาเพื่อต่อต้าน ลัทธิพาณิชย์นิยม (mercantilism) คือระบบเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีความมั่นคงของรัฐขึ้นอยู่กับทองคำเงิน และโลหะอื่นๆ ซึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้ควบคุมระบบเศรษฐกิจทั้งหมดเพื่อการหาซื้อโลหะมีค่า ซึ่งทั้งนี้ความมั่งคั่งจะกระจุกอยู่ที่รัฐบาลและพันธมิตรของรัฐบาลเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น

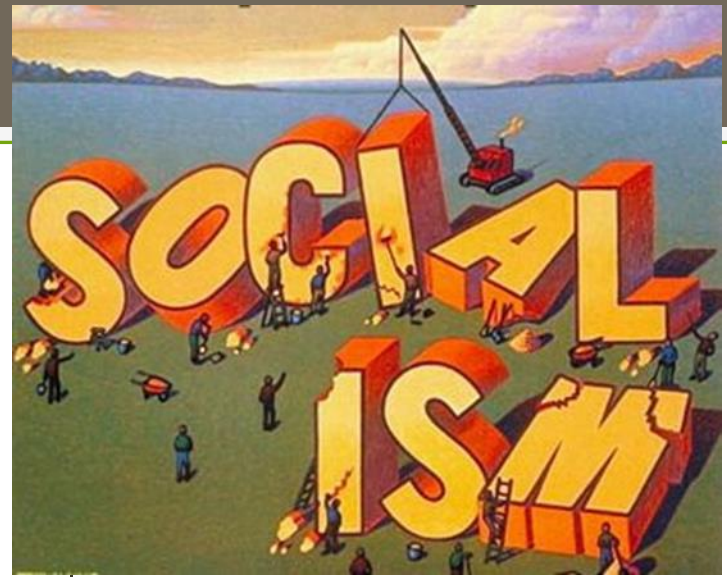
หลักการสำคัญ

- 1.1 เป็นระบบเศรษฐกิจไม่ใช่ระบอบการเมือง
- 1.2 เน้นทรัพย์สินส่วนบุคคล เอกชนสามารถมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
- 1.3 ส่งเสริมการแข่งขันอย่างเสรี (ระบบตลาด)
- 1.4 มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน

2. สังคมนิยม (Socialism)

สังคมนิยมหมายถึง ระบบเศรษฐกิจการเมืองที่มีแนวคิดในการสนับสนุนให้สังคมชุมชนครอบครองกรรมสิทธิ์ส่วนรวมร่วมกัน เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนจากส่วนกลางเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนโดยส่วนรวม

ความเป็นมาของแนวคิดสังคมนิยมไม่อาจจะทราบถึงที่มาที่แน่ชัดได้ ซึ่งนักคิดบางท่านก็ได้กล่าวว่าการดำรงชีวิตแบบอุดมคติในหนังสือของเพลโตเรื่อง “The Republic” นั้นเป็นลักษณะของสังคมนิยม

อย่างไรก็ตามสังคมนิยมในฐานะที่เป็นระบบของเศรษฐกิจและสังคมนิยมปรากฏอย่างชัดเจนจากการต่อต้านข้อเสียของระบบทุนนิยมแบบอุตสาหกรรมมาใช้ในทศวรรษที่ 19

นักคิดที่ต่อต้านแนวคิดของสำนัก Classic ได้เสนอแนวคิดที่ว่าต้องมีการคำนึงถึงสังคมส่วนรวมให้มากขึ้นลดการแข่งขันและแทนที่การแข่งขันด้วยการร่วมมือกัน

นักเศรษฐศาสตร์ที่ชื่อ เจโลม บลังกี ได้เรียกนักสังคมนิยมนี้ว่าสังคมนิยมยูโทเปีย (Utopia Socialism)

สังคมนิยม

คำนี้ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกโดยโรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen) ชาวอังกฤษ เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและได้กลายเป็นนักปฏิรูปสังคมนิยมและตั้งชบวนการสหกรณ์ขึ้น เขาเสนอว่ากระบวนการผลิตและกิจกรรมการผลิตควรให้ผู้ใช้แรงงานร่วมกันเป็นเจ้าของ ซึ่งแนวคิดนี้ได้ถูกนำไปใช้ในฝรั่งเศส และต่อมาก็แพร่หลายไปในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ระบบสังคมนิยมนี้ก็คือ ระบบนี้ถือได้ว่าเป็นการเกิดขึ้นมาเพื่อคัดค้านระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

เริ่มมีการใช้คำว่าสังคมนิยมเป็นครั้งแรกในภาษาอิตาเลียน ใน
ปีค.ศ.1803 ซึ่งความจริงแล้วความหมายของสังคมนิยมไม่ได้
หมายถึงการโอนกิจการต่างๆเป็นของรัฐ

อย่างไรก็ตามที่มาของสังคมนิยมอาจจะมาจากสาเหตุกว้างๆ
รวมทั้งถือเอาประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่สังคมนิยมได้ก่อ
ตัวอย่างชัดเจนโดยมี โรเบิร์ต โอเวน เป็นคนแรกที่นำอุดมการณ์
สังคมนิยมมาใช้

สรุปหลักการที่สำคัญของสังคมนิยม

1. หลักเหตุผลและหลักมนุษยธรรม
2. หลักจริยธรรมและหลักอุดมคติ
3. หลักของเฟเบียน
4. หลักเสรีนิยม

2.1 เน้นการวางแผนจากส่วนกลาง

2.2 เอกชนจะได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจตามส่วน
เฉลี่ยของผลงาน

2.3 กิจการขนาดกลาง — ขนาดใหญ่ → รัฐบาล
เป็นเจ้าของ โดยเฉพาะกิจการที่เกี่ยวข้องกับ
สาธารณูปโภคของประชาชน

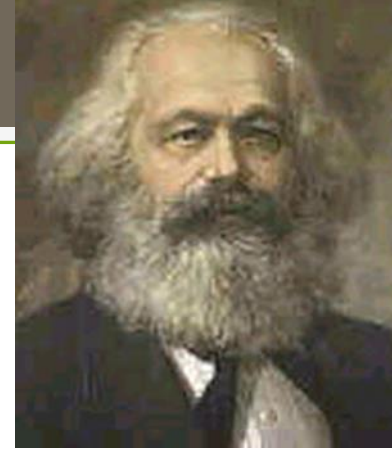
3. คอมมิวนิสต์ (Communism)

ผู้วางรากฐานแห่งอุดมการณ์คอมมิวนิสต์คือ

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

3. คอมมิวนิสต์ (Communism)

- ผู้วางรากฐานแห่งอุดมการณ์คอมมิวนิสต์คือ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เป็นชาวเยอรมันเชื้อสายยิว ในระหว่างที่เป็นนักศึกษา มาร์กซ์ได้คุ้นเคยกับความคิดของ ฟรีดริค เฮเกล (Friedrich Hegel) เฮเกลได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้สถาปนาสำนักปรัชญาอุดมคตินิยมยุคใหม่ (Modern Idealism) ซึ่งถือว่าความคิดเป็นโครงสร้างส่วนล่าง ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นไปของโครงสร้างส่วนบน อันได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจ สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งสภาวะทางด้านการเมืองการปกครอง

เกออร์ค วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกิล

- แต่มาร์กซ์ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดบางอย่างของเฮเกิลกลับมองภาพกลับกัน กล่าวคือ มาร์กซ์เห็นว่า สภาวะทางวัตถุต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องราวทางเศรษฐกิจมีลักษณะเป็น โครงสร้างส่วนล่าง ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่ออันเป็น โครงสร้างส่วนบน

- สาระสำคัญเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์หรือทฤษฎีมาร์กซิสต์ (Marxist) คือ “วิภาษวิธีทางวัตถุ” หรือ “วัตถุนิยมเชิงวิภาษ” หรือ “วัตถุนิยมวิภาษวิธี” (Dialectical Materialism) ซึ่งมีความเห็นว่า สิ่งที่มีอิทธิพลเหนือชีวิตมนุษย์มากที่สุด คือ “วัตถุ” ส่วน “จิต” หรือ “ความคิด” จะได้รับอิทธิพลจากสภาวะทางวัตถุ ดังนั้นความดีหรือความชั่วในทฤษฎีของมาร์กซ์จะตีค่าออกมาในรูปของวัตถุ

- ลัทธิวัตรูนิยมนี้ถือว่าสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความสุขก็คือ การมีปัจจัยทางเศรษฐกิจดี ดังนั้นสภาพทางเศรษฐกิจจึงมีบทบาทมากที่สุดในชีวิตมนุษย์ ส่วนอารมณ์ ความรู้สึก ความรัก จินตนาการ ปรัชญา ความเชื่อ หรือศรัทธามีได้มีความหมายสำคัญต่อมนุษย์ในสายตาของลัทธินี้ ซึ่งจะตรงกันข้ามกับหลักการของศาสนาต่างๆ ที่เน้น “จิตนิยม” ไม่ใช่ “วัตรูนิยม”

- มาร์กซ์ใช้ศัพท์ “วิภาษวิธี” ตามการใช้ของเฮเกิล ที่หมายถึง การอธิบายการเปลี่ยนแปลงหรือปรากฏการณ์ต่างๆ โดยกระบวนการ 3 อย่าง ดังนี้ คือ
 1. Thesis ได้แก่ สิ่งที่มีหรือเป็นอยู่แล้ว
 2. Antithesis ได้แก่ สิ่งตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกับสิ่งที่มีหรือเป็นอยู่แล้ว
 3. Synthesis ได้แก่ ผลแห่งการปะทะกันของ 2 สิ่งแรก

ลำดับขั้นของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมคอมมิวนิสต์

- 1) การปฏิวัติอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดระบบทุนนิยม
- 2) ต่อมาเกิดความสำนึกร่วมกันของชนชั้นกรรมาชีพ ได้ทำการปฏิวัติ
- 3) ได้มีการก่อตั้งรัฐบาล โดยพรรคคอมมิวนิสต์ (ผู้นำ)
- 4) รัฐบาลและรัฐจะสลายตัวไป → สังคมอุดมคติ (คอมมิวนิสต์)

จุดประสงค์ของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์คือ มุ่งก่อตั้งสังคมไร้ชนชั้น โดยที่
ปัจจัยการผลิต การกระจายจ่ายปัน และการแลกเปลี่ยนทุกชนิดจะเป็นของ
ประชาคมรัฐ

- มาร์กซ์เขียนหนังสือเรื่อง ถ้อยแถลงแห่งคอมมิวนิสต์ หรือ คำประกาศแห่งคอมมิวนิสต์ (Communist Manifesto) เขียนร่วมกับเพื่อนสหayaของเขาคือเอนเงิลส์ ซึ่งหนังสือเล่มนี้นับได้ว่ามีอิทธิพลต่ออุดมการณ์และ ขบวนการคอมมิวนิสต์และมีอิทธิพลต่อการก่อตัวของการปฏิวัติในรัสเซียในปี 1917

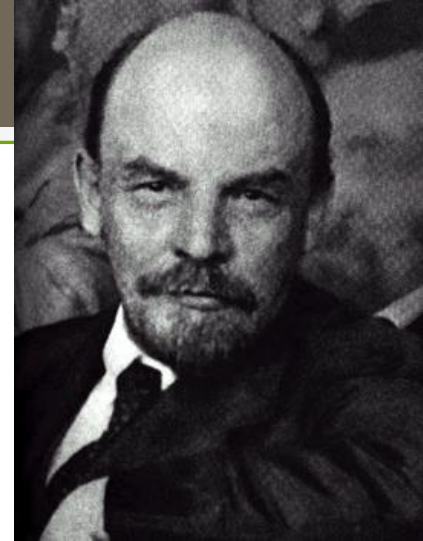
ในถ้อยแถลงแห่งคอมมิวนิสต์ มีนโยบายระบุไว้ 8 ข้อ คือ

1. การยึดที่ดินเป็นของรัฐและการใช้ค่าเช่าจากที่ดินเหล่านั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐระหว่างที่ยังไม่บรรลุความเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์
2. ภาษีเงินได้เก็บในอัตราส่วนที่สูงขึ้นเมื่อมีรายได้สูงขึ้น หรือที่เรียกว่าภาษีก้าวหน้า (progressive tax)
3. ยกเลิกสิทธิในมรดก
4. ให้มีศูนย์กลางสินเชื่อ โดยการจัดตั้งธนาคารของรัฐ

5. กิจการขนส่งเป็นของรัฐ
6. ให้รัฐเป็นเจ้าของโรงงานมากยิ่งขึ้นและให้มีการแบ่งสรรที่ดินใหม่
7. ให้เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องทำงาน
8. ให้มีการศึกษาของรัฐแก่ทุกคนและไม่ให้มีการใช้แรงงานเด็ก

แนวคิด เลนิน (Leninism)

- 1) ต้องปฏิวัติในแนวทางวิทยาศาสตร์
- 2) ในกระบวนการปฏิวัติต้องอาศัยผู้นำ (red guard) ในการโค่นล้มนายทุน

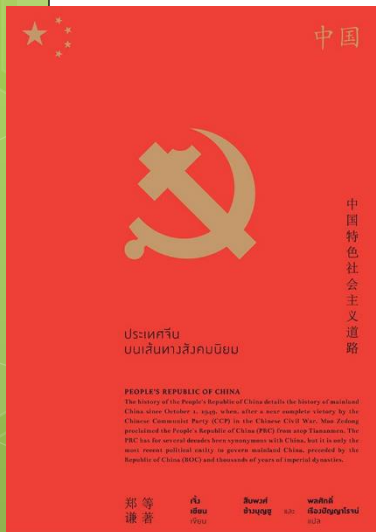
แนวคิด สตาลิน (Stalinism)

- 1) ทุกคนต้องเท่าเทียมกัน
- 2) มุ่งให้โซเวียตทำสงครามเพื่อขยายอาณาเขต

แนวคิด ลัทธิเหมา (Maoism)

มีแนวทางการปฏิวัติจีนไปเป็นคอมมิวนิสต์แบบก้าวกระโดด
จากกสิกรรม → คอมมิวนิสต์ โดยข้ามอุตสาหกรรมและสังคมนิยม

เหมาเจ๋อตุง ประกาศก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน

1 | OCT | 1949

